

# Karta Europejskich Zielonych

## Zasady, którymi kieruje się Europejska Partia Zielonych (EPZ),

przyjęte podczas II Kongresu EPZ w  
dniach 13-14 października 2006 roku w Genewie

### Kim jesteśmy

Europejscy Zieloni z dumą podejmują działania na rzecz zrównoważonego rozwoju mieszkańców Ziemi, na rzecz modelu modernizacji szanującego prawa człowieka i zbudowanego na gruncie wartości odpowiedzialności ekologicznej, wolności, sprawiedliwości, poszanowania różnorodności i postępowania bez użycia przemocy.

Zielony ruch polityczny formował się w Europie w czasach zimnej wojny, gdy kontynent był podzielony, i w czasie kryzysu energetycznego lat siedemdziesiątych, kiedy stało się jasne, że ówczesny, niezrównoważony model rozwoju gospodarczego stwarza poważne zagrożenia ekologiczne, społeczne i ekonomiczne dla Ziemi i jej mieszkańców. Działające w owym czasie partie polityczne nie były w stanie sprostać tym wyzwaniom.

Wywodzimy się z różnych ruchów społecznych: ekologicznych i antynuklearnych walczących z postępującym niszczeniem naszej planety; pacyfistycznych - wspierających alternatywne sposoby rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy; feministycznych - walczących o rzeczywistą równość kobiet i mężczyzn; ruchów wolnościowych i na rzecz praw człowieka walczących z dyktaturą i reżimami autorytarnymi; ruchów solidarności z Trzecim Światem popierających zakończenie kolonizacji oraz większą równowagę ekonomiczną w stosunkach między Północą i Południem; organizacji na rzecz sprawiedliwości społecznej walczących z biedą w naszych własnych społeczeństwach.

Wywodzący się z tak różnorodnych ruchów europejscy Zieloni zjednoczyli się, tworząc własną wspólnotę polityczną. Opowiadamy się za wolną i demokratyczną Europą socjalną, funkcjonującą w świecie, w którym panuje pokój, sprawiedliwość i równowaga ekologiczna. Sprawiedliwość, prawa człowieka i obywatela, solidarność, zrównoważony rozwój oraz prawo jednostki do życia bez lęku i zgodnie z własnym wyborem to wartości, których zawsze będziemy bronić.

Od samego początku Zieloni byli zwolennikami zasady: „Myśl globalnie, działaj lokalnie”. W celu rozwoju współpracy na szczeblu europejskim powołaliśmy w 1984 roku międzynarodową grupę koordynującą, która w 1993 roku przekształciła się w Europejską Federację Partii Zielonych. W 2004 roku, mając na uwadze konieczność zacieśnienia współpracy, Federacja przekształciła się raz jeszcze, tworząc Europejską Partię Zielonych. Europejscy Zieloni są częścią rozwijającego się, światowego ruchu Zielonych.

## Zasady, którymi się kierujemy

Niniejsze zasady, które stanowią podstawy działań politycznych podejmowanych przez partię członkowskie Europejskiej Partii Zielonych, można zdefiniować następująco:

### Odpowiedzialność ekologiczna

Wzięcie odpowiedzialności za naszą biosferę jest podstawową zasadą wartości, którymi kierują się Zieloni. Byt społeczeństwa zależy od ekologicznych zasobów, dobrej kondycji i zdolności regeneracyjnych planety; wobec przyszłych pokoleń mamy nadrzędny obowiązek chronienia tego dziedzictwa.

Zdecydowanie opowiadamy się za potrzebą życia w ekologiczny sposób. Musimy zachować biologiczną różnorodność i walczyć z globalnym ociepleniem, korzystając w zrównoważony sposób z odnawialnych zasobów i ostrożnie uprawiając zasoby nieodnawialne. Odpowiedzialne korzystanie z bioróżnorodności ma istotne znaczenie dla zaspokajania potrzeb żywieniowych, zdrowotnych i innych zwiększającej się populacji na świecie. Abstrahując od pojęcia użyteczności, Zieloni uważają, że wszystkie zróżnicowane formy i gatunki życia na naszej planecie mają wartość samą w sobie i piękno, a w związku z tym zasługują na ochronę.

Nasz europejski model produkcji, konsumpcji i handlu przyczynia się do ubożenia większości mieszkańców Ziemi i poważnego zniszczenia środowiska oraz do zmian klimatycznych. Kraje uprzemysłowione i w trakcie uprzemysłowienia nie mogą już zwlekać z podjęciem działań, żeby sprostać tym wyzwaniom. Pilna potrzeba zmiany tego modelu siłą rzeczy wymaga gruntownego przystosowania się, jeśli mamy zapobiec skutkom wyniszczającej eksploatacji naszego wspólnego domu.

Politycznym wyzwaniem, któremu musimy dziś sprostać, jest konieczność restrukturyzacji globalnej agendy, tak aby polityki gospodarcze i handlowe służyły celom społecznym i ekologicznym, a nie wyłącznie zwiększeniu wskaźników ekonomicznych. Naszą odpowiedzią jest zrównoważony rozwój, który integruje cele ekologiczne, społeczne i ekonomiczne, co będzie z korzyścią dla wszystkich. Zrównoważony rozwój można osiągnąć tylko dzięki globalnej współpracy mającej na celu przezwycięzenie ekonomicznych sprzeczności między krajami rozwijającymi się, tworzącymi się gospodarkami i światem uprzemysłowionym. Każdy obywatel i obywatelka świata mają takie samo prawo do sprawiedliwego udziału w bogactwach globu, ale mają również taki sam obowiązek zapewnienia, by przyszłe pokolenia mogły korzystać z tych samych zasobów.

Zieloni zawsze starają się postępować zgodnie z zasadą zapobiegania i przedsięwzięcia środków ostrożności. Nie będziemy wspierać działań, które stanowią potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego lub dobrostanu środowiska naturalnego. Ale zgodzimy się również na zwłokę we wdrażaniu środków ostrożności, jeśli nie przeprowadzono wystarczającej liczby badań naukowych. Niezależnie od tego, jakiej dziedziny to dotyczy – pokoju, energii, żywności i rolnictwa, nauk o życiu, transportu, technologii, medycyny – należy podejmować decyzje i działania, które będą miały najmniej szkodliwe skutki.

Zieloni opowiadają się przede wszystkim za Europą wolną od energii nuklearnej – ze względu na zagrożenia cywilne i wojskowe, jakie się z nią wiążą, ze względu na obciążenie przyszłych pokoleń

i konieczność zachowania szczególnych środków ostrożności i rozbudowanego aparatu bezpieczeństwa. Dla Zielonych priorytetem jest rozwój zdecentralizowanych i odnawialnych, alternatywnych źródeł energii.

## **Wolność dzięki samostanowieniu**

### ▪ *Autonomia jednostki*

My, Zieloni, uważamy, że wszyscy ludzie – niezależnie od płci, wieku, orientacji czy tożsamości seksualnej, pochodzenia etnicznego, niepełnosprawności – mają prawo do dokonywania własnych wyborów, wolności słowa i decydowania o własnym życiu. Ta wolność nie dotyczy wyłącznie własności materialnej; obejmuje społeczne, kulturowe, intelektualne i duchowe wymiary ludzkiego życia.

Te niezbywalne prawa powinny być prawnie zagwarantowane; powinny być przedmiotem nauczania w szkołach, bowiem stanowią fundament systemu wartości naszych społeczeństw. Powinny być realizowane dzięki zagwarantowaniu pełni praw ludziom i umożliwić wszystkim kobietom i mężczyznom zapewnienia sobie i rodzinom warunków bytowych, a w razie potrzeby - wsparcie socjalne i materialne, wystarczające, by wieść godne życie i pozwalające w pełni uczestniczyć w życiu społecznym. Tam, gdzie praw tych brakuje, my, Zieloni, będziemy o nie walczyć, proponując solidarność, edukację, współpracę na rzecz rozwoju i ochronę przed przemocą, opresją i dyskryminacją.

### ▪ *Demokracja włączająca*

Nasza wiara w demokrację opiera się na wzajemnym uznaniu, że wszyscy ludzie są równi. Warunkiem jak największego zaangażowania się obywateli i obywaterek jest to, by polityczne procesy decyzyjne były demokratyczne, inkluzywne i w pełni dostępne w sposób zrozumiały dla zwykłych obywateli i obywaterek. Radykalne zmiany, które są warunkiem zrównoważonego rozwoju, wymagają od nas wspólnej odpowiedzialności i równego udziału w zobowiązaniach. Wybrani w wyborach przedstawiciele i przedstawicielki mają obowiązek konsultowania się ze swymi wyborcami i rzetelnego informowania ich o całym przebiegu procesu decyzyjnego.

Zawsze musimy myśleć globalnie i działać lokalnie. Żeby zapewnić jak najwyższy poziom zaangażowania się obywateli i obywaterek i jak największe korzyści, władza decyzyjna powinna być przekazana na najniższy efektywny szczebel. Na odwrót, ilekroć jakiś problem będzie wymagał podjęcia działań na wyższym szczeblu, należy wziąć pod uwagę skutki dla niższych szczebli i uszanować różnice. Należy wziąć pod uwagę interesy mniejszości i zapewnić im odpowiednią ochronę.

Działamy na rzecz wzmocnienia demokracji w Europie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i ponadnarodowym. Chcemy wzmocnić demokratyczną odpowiedzialność multilateralnych instytucji.

## **Poszerzanie sprawiedliwości**

Zielona polityka opiera się na zasadzie sprawiedliwości. Wiąże się ona ze sprawiedliwą dystrybucją

dóbr społecznych, co z kolei wymaga zwrócenia szczególnej uwagi na potrzeby najłabszych. Ochrona interesów najłabszych jest istotna przede wszystkim na szczeblu globalnym, gdyż Europa ponosi szczególną odpowiedzialność za stymulowanie wzrostu gospodarczego w krajach rozwijających się. Ponieważ musimy uwzględnić problemy związane ze zmianami, jakie zachodzą w dzisiejszym świecie, nasze wyobrażenie sprawiedliwości wykracza poza tradycyjną politykę redystrybucji. Zieloni opowiadają się za sprawiedliwością społeczną, równością płci, sprawiedliwością międzypokoleniową i sprawiedliwością na szczeblu globalnym. Mimo konfliktów, które w praktyce występują między różnymi wymiarami sprawiedliwości, nie należy ich wygrywać przeciwko sobie.

- **Sprawiedliwość społeczna** gwarantuje, że wszyscy mają dostęp do życiowych zasobów społecznych: edukacji, pracy i udziału w demokracji. Należy bronić sprawiedliwego dostępu ze względu na istniejące nierówności społeczne, należy zapewnić mu instytucjonalną ochronę. Edukacja jest decydującym czynnikiem, który pozwala żyć zgodnie z własnym wyborem. Kwalifikacje zawodowe umożliwiają nam wykorzystanie naszego potencjału, w związku z czym określają istotną część naszej tożsamości. Partycypacja demokratyczna jest podstawowym warunkiem zaangażowania społecznego i możliwości wpływania na kształt zmian zachodzących w społeczeństwie.
- **Równość płci.** Sprawiedliwość to także równość płci. Kobiety i mężczyźni powinni mieć taką samą władzę definiowania rozwoju społecznego. Co więcej, powinni móc żyć w pokoju, wolni od przemocy. My, Zieloni, chcemy rozwijać instytucjonalne ramy, które zagwarantują kobietom równość w domu, w pracy, w urzędach publicznych oraz w innych miejscach wpływu. Chcemy ułatwić obu płciom godzenie życia rodzinnego i zawodowego.
- **Sprawiedliwość międzypokoleniowa.** Hasło: „Świat pożyczyliśmy tylko od naszych dzieci” jest dziś jeszcze bardziej aktualne niż kiedyś. Przyszłość naszych dzieci jest zagrożona. Sprawiedliwość międzypokoleniowa oznacza zobowiązanie starszego pokolenia do tego, by ekologiczne, społeczne i kulturowe dziedzictwo przekazać młodszemu pokoleniu w zrównoważony sposób; natomiast młodsze pokolenie ma obowiązek zatroszczyć się o starsze. Należy zapewnić, by wszystkie pokolenia mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym.
- **Sprawiedliwość globalna.** Sprawiedliwość jest również naszym kryterium na szczeblu międzynarodowym. Ponieważ globalna gospodarka łączy ludzi i zwiększa naszą współzależność, to moralne zobowiązanie staje się równocześnie praktycznym imperatywem. Zrównoważony rozwój na świecie i powszechne prawa człowieka to zasadnicze elementy naszej koncepcji sprawiedliwości globalnej. Należy ją wesprzeć niezależnym, instytucjonalnym systemem monitorowania społecznej odpowiedzialności biznesu i sprawiedliwego handlu.

Sprawiedliwość wymaga solidarności, niedyskryminowania i obywatelskiego zaangażowania. Solidarność pomaga stworzyć poczucie własnej wartości u jednostek – wzmacnia obywateli i obywatelki bez protekcyjnego traktowania. Władze publiczne wszystkich szczebli powinny współpracować z obywatelami i obywatelkami na rzecz stworzenia i obrony instytucji, które wzmacniają solidarność. Z tego powodu chcemy inwestować w rozwój sieci i wspólnot, które przy pomocy państwa będą sobie nawzajem pomagały.

## Różnorodność – warunek konieczny

Bogactwo cywilizacji, społeczeństw i kultur rozwinęło się dzięki dywersyfikacji. Sami Zieloni powstałi w wyniku stopienia się całej masy ruchów społecznych; zróżnicowanie i różnicę uważamy za warunek sukcesu, a nawet przetrwania niemal w każdej dziedzinie aktywności. Zróżnicowanie zwiększa prężność i elastyczność organizacji i grup, ilekroć stają w obliczu nieoczekiwanych zmian. Chroni przed nietolerancją, ekstremizmem i totalitaryzmem. Jest nieodzownym źródłem inspiracji i regeneracji.

Zróżnicowanie ludzi ma wiele wymiarów: wiąże się z tożsamością płci, ma charakter społeczny, kulturowy, duchowy, filozoficzny, religijny, lingwistyczny, ekonomiczny, etniczny, seksualny, regionalny. Mogą się one wyrażać poprzez jednostki lub grupy społeczne. Pielęgnowujemy tę różnorodność. Nie należy jednakże wykorzystywać jej jako pretekstu do podważania praw podstawowych.

Tam, gdzie ludzie muszą dzielić tę samą ograniczoną przestrzeń, różnice mogą być postrzegane jako zagrożenie. Nawet w najmniejszej społeczności najsilniejsi mają skłonność do wykorzystywania swojej przewagi, podczas gdy słabi często czują się zmuszeni do dostosowywania się. Ochrona różnorodności wymaga zatem uznania, wzajemnego zrozumienia i poszanowania – czasami aktywnej obrony.

## Postępowanie bez przemocy

Postępowanie bez przemocy stanowi kluczowy element filozofii, na której opierają się zielone teorie, warunkujący nasze podejście do wszystkich problemów. Nie można narzucać siłą trwałego rozwiązania jakiegokolwiek konfliktu między jednostkami, grupami społecznymi czy państwami. Zgodnie z podstawową zieloną zasadą środki wykorzystane do osiągnięcia celu muszą być zgodne z samym celem. Tak więc polityczne dążenie do sprawiedliwości i pokoju nie może być realizowane przy użyciu przemocy.

Przemoc nie ma wyłącznie fizycznego charakteru. Działania podejmowane przez człowieka i globalne struktury ekonomiczne mogą pozbawić ludzi przysługujących im praw człowieka i pogłębić niesprawiedliwość społeczną. Bieda jest być może najbardziej podstępą formą przemocy. W celu jej wyeliminowania wspieramy ciała międzynarodowe, które mają na celu sprawiedliwość ekonomiczną i na pierwszym miejscu stawiają zapewnienie ludziom godziwych warunków egzystencji i bezpieczeństwa, a także wprowadzenie wiążących zasad globalnych, które będą chronić prawa człowieka.

Jesteśmy przekonani, że w przypadku konfliktów zbrojnych użycie sił wojskowych czy policyjnych jako jedynej strategii na dłuższą metę nie będzie skuteczne. Zieloni chcą zmniejszyć liczbę wojskowych interwencji oraz realizować politykę zagraniczną i politykę bezpieczeństwa z wykorzystaniem sił cywilnych. Wymaga to opracowania mocnych narzędzi służących zapobieganiu konfliktów i cywilnemu zarządzaniu konfliktami.

Niemniej jednak Zieloni uznają, że społeczność międzynarodowa może w ostateczności wezwać do użycia środków wojskowych. Jeśli istnieje groźba przemocy wobec ludności cywilnej na masową skalę, rozmieszczenie pokojowych sił wojskowych może być usprawiedliwione jako środek odstraszający. W sytuacji, gdy zawiodą środki zapobiegawcze, konieczna może być interwencja

zbrojna. Zastosowanie w ostateczności środków militarnych będzie podlegało przepisom prawa międzynarodowego i będzie zgodne z prawem tylko wtedy, kiedy zostaną spełnione następujące warunki:

- istnieje wyraźny mandat Rady Bezpieczeństwa ONZ;
- zgoda co do tego, że najważniejszym celem interwencji jest ratowanie i ochrona życia ludzkiego przez powstrzymanie przemocy;
- istnieje strategia polityczna określająca termin zakończenia interwencji militarnej i warunki ustabilizowania sytuacji.

## Jednym słowem: zrównoważony rozwój

Zieloni uznają, że wartości odpowiedzialności ekologicznej, wolności, sprawiedliwości, różnorodności i postępowania bez przemocy mogą być – i do pewnego stopnia są – podzielane przez inne środowiska polityczne. Tym, co wyróżnia nasze stanowisko, jest przekonanie, że wartości te są współzależne i nierozłączne. Stanowią całość, która określa nasze działania na rzecz zrównoważonego społecznego, kulturowego, ekologicznego i gospodarczego rozwoju społeczeństw na Ziemi. Stosujemy je nie tylko w naszej polityce zewnętrznej, ale także w naszym własnym politycznym działaniu i organizacji partyjnej.

Europejczycy jako pierwsi rozpoczęli proces industrializacji, który jest źródłem naszych najpoważniejszych globalnych problemów. Jako obywatele i obywatelki jednego z najzamożniejszych kontynentów na Ziemi my, Europejczycy i Europejki, ponosimy główną odpowiedzialność za odwrócenie destrukcyjnych trendów związanych z uprzemysłowieniem, to my powinniśmy zainicjować alternatywny model zrównoważonego rozwoju. Zakres spraw, którymi należy się zająć, jest tak szeroki, że pojedyncze państwo nie będzie w stanie zaradzić tym problemom. Dlatego potrzebujemy współpracy w całej Europie – od Dublina do Tbilisi, od Helsinek do Lizbony, od Ankary do Reykjavíku.

Unia Europejska jest doskonałym miejscem, które może ułatwić taką współpracę, pod warunkiem że:

- pozostanie otwarta na dalsze rozszerzenie;
- zreorganizuje się w rzeczywiście demokratyczną instytucję;
- przeorientuje swoje priorytety na rzecz ekologicznie i społecznie zrównoważonego modelu rozwoju;
- weźmie na siebie globalną odpowiedzialność w ramach ONZ i we współpracy z innymi ważnymi instytucjami, takimi jak OBWE i Rada Europy, za pokojowy i zrównoważony świat.